

© MINITTI-MAARIA PARTANEN

Sadekauden aikana Ses Sarunin perhe kerää sadevettä suuriin ruukkuihin. Ruukkuihin laitetaan kaloja, jotta vesi pysyy puhtaana.

Pienet kalat suojelevat kuumetaudilta Kambodzhassa

Suurissa harmaissa saviastioissa piilee yllätys. Niissä uiskentelee kaksi pientä kalaa. Vaikka kylän lapsista on hauskaa katsella vikkeliä kaloja, kaloilla on myös tärkeä tehtävä. Ne suojelevat kambodzhalaisia vakavalta kuumetaudilta, dengue-kuumeelta.

Kambodzha kuuluu kehitysmaihin ja useimmat kambodzhalaisista elävät köyhyydessä. Suurin osa kambodzhalaisista elää maaseudulla puisissa taloissa, joissa on ruokokatto.

Sellaisessa asuu myös 40-vuotias perheenäiti **Ses Sarun**. Hänellä on neljä lasta, jotka kaikki käyvät koulussa. Perhe viljelee riisiä ja heillä on lehmiä, kanoja ja koiria. Ses Sarun valmistaa ja myy lasten suurta herkkua, palmusta saatavaa palmusokeria.

© MINITTI-MAARIA PARTANEN

Ses Sarun valmistaa palmusokeria myytäväksi.

Kylässä ei ole suihkuja

Ses Sarun asuu lastensa kanssa kylässä, jossa ei ole vesijohtoja, vessoja eikä suihkuja. Perhe kerää sadevettä suuriin savisiin vesiruukkuihin. Saviruukkujen vettä Ses ja muut perheenjäsenet käyttävät peseytymiseen, tiskaamiseen ja juomiseen.

Kun vesi on seisonut ruukussa jonkun aikaa, se alkaa likaantua. Veteen ilmestyy vihreää levää ja hyönteiset alkavat munia sen pinnalle toukkia. Vedessä vaanii myös vaara, sillä vesi houkuttelee hyttysiä.

Toisin kuin Suomessa Kambodzhassa hyttysset ovat vaarallisia, sillä ne levittävät vakavaa kuumetauti, dengue-kuumetta. Kuumetauti tarttuu, kun hyttynen pistää ihmistä. Hyttysset kantavat tautia aiheuttavaa virusta sisällään. Piston yhteydessä virus siirtyy ihmiseen. Tautia levittäviä hyttysiä kutsutaan tiikerihyttysiksi, koska niiden jalat ovat musta-valkoraidalliset.

Dengue-kuume on vaarallinen tauti. Vaikka tautiin sairastuvat kaikenikäiset, se iskee erityisesti lapsiin. Osa lapsista voi jopa kuolla taudin oireisiin. Tauti aiheuttaa kovan kuumeen ja päänsäryn. Vakavimmillaan se voi aiheuttaa verenvuotoa sisäelimeissä. Taudin saaneet pitääkin viedä nopeasti sairaalaan hoidettavaksi.

Kambodzhan Punaisen Ristin vapaaehtoinen Soum Tach kasvattaa kaloja kyläläisten käyttöön.

Saviruukkuihin laitettavat kalat ovat vain muutaman senttimetrin pituisia.

Kalat syövät hyttysten toukkia

Kambodzhan Punaisessa Ristissä mietittiin, miten hyttysiä voitaisiin estää taudin levittämisessä. Syntyi idea: kalathan syövät hyönteisten toukkia. Niinpä järjestön vapaaehtoiset alkoivat kasvattaa pikkuisia kaloja ja jakaa niitä kyläläisille.

Jokaiseen vesiruukkuun laitettiin kaksi kalaa, jotka alkoivat syödä hyttysten toukkia. Aina kun kalat kuolevat, tilalle tuodaan uusia kaloja.

Ses Sarun ja hänen perheensä ovat iloisia saamistaan kaloista.

– Meillä on ollut kaloja saviruukuissa kaksi vuotta. Vesi on nyt paljon puhtaampaa kuin ennen, Ses Sarun iloitsee.

Vihreää levää ja hyönteisiä on paljon vähemmän, koska kalat syövät niitä. Sen jälkeen kun Punaisen Ristin vapaaehtoiset toivat Sesin kylän vesiruukkuihin kaloja, yksikään kyläläisistä ei ole sairastunut kuumetautiin eikä lapsia ole tarvinnut viedä sairaalaan.

Toisinaan terveyden parantamiseen tarvitaan vain pieniä asioita, kuten kaksi pientä kalaa.

TEKSTI: MINTTU-MAARIA PARTANEN

Kysymykset:

- Mitä harmaissa saviastioissa säilytetään?

- Mikä yllätys astioissa piilee?

- Miksi hyttynet ovat vaarallisia?

- Mitä hyötyä kaloista on?

© DAVID CHANCELLOR

Lapset koettavat innoissaan uuden vesipisteen viileänä pulpuavaa vettä.

Puhdas vesi on elintärkeä asia

Ilmassa on koneen pörinää ja jännittynyttä hiljaisuutta. Sitten vesiletkusta alkaa ryöpytä puhdasta vettä iloisina pisaroina. Jännitys laukeaa nauruun. Lapset kokeilevat käsillään kirkkaana pulppua vettä. Uuden vesipisteen poraustyöt ovat valmiit ja paikalle valmistuu pian kaivo.

Punainen Risti rakentaa uusia kaivoja Mosambikiin, joka on yksi maailman köyhimmistä maista. Etenkin maaseudulla on puutetta puhtaasta vedestä. Vesijohtoverkko ei yllä kaikkiin kyliin eikä kaivoja ole vielä riittävästi.

Vesi koteihin haetaan järvestä tai joesta. Vesi pitää kantaa käsin kanisterilla tai sangolla. Usein vedenhakupaikoilla myös esimerkiksi peseydytään ja pestään pyykkiä. Tämän takia vesi on likaista, koska siihen kulkeutuu viruksia ja bakteereita. Ne aiheuttavat tauteja.

Ihmiset juovat likaista vettä, koska puhdasta ei ole saatavilla.

– Likaisen veden juomisesta halutaan päästä eroon, koska siitä seuraa monia ongelmia. Ihmisillä on monia sairauksia, kuten ripulia, kertoo **Eusébio Mário**.

© DAVID CHANCELLOR

Eusébio Mário toimii vapaaehtoisena Malemassa.

Vedestä pitää huolehtia

Eusébio on Punaisen Ristin vapaaehtoinen ja asuu Maleman kaupungissa Mosambikissa. Eusébio kiertää kylässä kertomassa ihmisille puhtaan veden merkityksestä terveydelle ja neuvoo, miten vettä tulee käsitellä.

Likaisen veden voi puhdistaa, kun sitä keittää vähintään puoli tuntia. Vettä tulee säilyttää astiassa, jossa on kansi, etteivät esimerkiksi kärpäset pääse vierailemaan siinä. Kärpäset, kun viihtyvät lannassa ja käymälöissä, jolloin niiden jalkoihin tarttuu bakteereita.

Nämä bakteerit lentävät kärpästen mukana veteen ja ruokaan, jota ei ole suojattu.

Maleman piiri ja Eusebion kotikaupunki Malema kuuluvat niihin alueisiin, jotka ovat saaneet puhdasta vettä.

- Tässä piirissä ollaan tyytyväisiä Punaisen Ristin työhön, koska vedestä on ollut puutetta. Ihmiset ovat iloisia, kun on saatu puhdasta vettä, sanoo Eusébio.

TEKSTI: KIRSI KOIVUPORRAS

© DAVID CHANCELOR

Vesi kannetaan kotiin kanistereissa ja vadeissa. Puhdas vesi tulee pumpata puhtaaseen astiaan.

© DAVID CHANCELOR

Iapalan kylän naiset kantavat vettä läheiseltä joelta.

Kysymykset:

- Mistä on pulaa etenkin Mosambikin maaseudulla?

- Miten ihmiset saavat vettä?

- Mikä tekee vedestä likaista?

- Miksi likaista vettä ei saisi juoda?

- Miten vettä tulee säilyttää?

- Miksi kärpäset eivät saisi vierailia vesiasiassa?
